

ANTHROPOSOFICKÉ VŮDČÍ MYŠLENKY

CESTA ČLOVEKA K PROŽITKU MICHAELA A K PROŽITKU KRISTA

Rudolf Steiner

Kdo přijme do svého smýšlení vědomí o Michaelově bytosti a jeho činech, nesené hlubokým a silným citovým prožitkem, tomu vzejde správné porozumění pro to, jak je třeba chápat svět, který není světem božské podstaty nebo božského zjevení nebo božské působnosti, nýbrž božským *výtvořem*. Hledět poznávajícím pohledem do tohoto světa znamená mít před sebou formy, útvary, které všude hlasitě zvěstují svůj božský původ; v nichž ale nelze nalézt samo živé božské bytí, pokud se nechceme oddávat jakékoli iluzi. A nebylo by namístě přihlížet jenom k poznávání světa. Poznáním se sice projevuje konfigurace tohoto světa, jenž dnes člověka obklopuje, nejzřetelněji. Pro každodenní život má však bytostnou důležitost především cit, vůle, práce ve světě, jehož vnímatelnou podobu je sice možné pociťovat jako něco božského, ale není možné v ní zakusit *božskou oživující přítomnost*. Má-li se do tohoto světa vnést skutečný mravní život, jsou k tomu nutné etické impulzy, které jsem načrtl ve „Filosofii svobody“.

V tomto *světě změněném už ve výtvoř* může člověku s opravdovým citovým životem zazářit bytost Michaelova i svět jeho současných činů. Michael nevchází jako jev do fyzického světa. Zdržuje se s celou svou působností v nadmyslové oblasti, která ale sousedí přímo s fyzickým světem současné fáze vesmírného vývoje. Tak nemůže nikdy nastat možnost, aby lidé v důsledku dojmů, které získají o bytosti Michaelově, zaváděli své uvažování o přírodě do fantastična nebo aby ve světě bohů vytvořeném, ale bohů už neoživovaném, chtěli utvářet svůj praktický morální život tak, jako by pro něj mohly existovat podněty, které by nemusely být nesené eticky-duchovním způsobem člověkem samým. Aby se člověk, ať už v myšlení nebo v jednání, musel vždycky blížit Michaelovi tak, že se přenesl do duchovna.

Duchovní život bude v tomto případě probíhat takto. Člověk bude přijímat poznání i život tak, jak už je od patnáctého století prostě nutné je přijímat. - Ale bude se držet zjevení Michaelova; umožní, aby toto zjevení zazařovalo jako světlo do myšlenek přijímaných z přírody; ponese toto zjevení jako hřejivou sílu v srdci, třebaže bude muset žít podle podmínek světa, který je pouze božským výtvořem. - *Nebude* si pak stavět před oči *jenom* pozorování a prožívání přítomného světa, nýbrž i to, co prostředkuje Michael: vesmírný stav z *minulosti*, stav, který Michael svou bytostí a svými činy vnáší do přítomnosti.

Kdyby tomu bylo jinak: kdyby Michael působil tak, že by své činy vnášel do toho světa, který člověk musí v této době poznávat a prožívat jako svět fyzický, tedy by se člověk v současné době dovídal ze světa něco, co v něm ve skutečnosti *není*, nýbrž co v něm *bylo*. Pokud se něco takového děje, vede takové iluzorní pojmání světa lidskou duši ze skutečnosti *jí* přiměřené do skutečnosti jiné, totiž luciferské.

Způsob, jak Michael oživuje něco minulého v současném životě lidí, setrvává plně ve smyslu oprávněného duchovního pokroku světa a neobsahuje nic luciferského. Je důležité, aby ve způsobu, jakým lidská duše chápe svět, žila správná představa o tom, jak Michaelovo poslání se brání všemu luciferskému.

Staví-li se člověk takto ke světlu Michaelovu, vzházejícímu v dějinách lidstva, znamená to také, že získává možnost nalézt správnou cestu ke Kristu. Michael mu poskytne správnou orientaci, jde-li o svět, který člověka obklopuje pro jeho poznání nebo pro jeho jednání. Cestu ke Kristu bude člověk muset najít ve svém nitru.

Je naprosto pochopitelné, že v době, v níž poznávání přírody má tu podobu, kterou jí dalo posledních pět století, i poznávání nadmyslového světa je na tom tak, jak to lidstvo v současné době prožívá.

Člověk musí poznávat a prožívat přírodu tak, že je v ní všechno zbaveno přítomnosti bohů. Tak dochází k tomu, že ve svém takto utvářeném poměru k světu už neprožívá sám sebe. Člověk je i nadmyslovou bytostí, v tomto smyslu mu jeho postoj k přírodě, přiměřený jeho době, nedává *nic* pro pochopení jeho vlastní bytosti. Má-li na zřeteli jenom tento postoj, nemůže také žít eticky tak, jak by to bylo přiměřené jeho člověčenství.

Tím je dán podnět, aby tento způsob poznání a života nemohl ústit do ničeho, co by mělo vztah k nadmyslové lidské bytosti nebo vůbec k nadmyslovému světu. Tato oblast se přísně odděluje od oblasti dostupné lidskému poznání. Proti všemu poznatelnému se nárokuje zvláštní oblast pro zjevení víry, ležící mimo oblast vědy a nad ní.

Proti tomu se však staví ryze duchová působnost Kristova. Od mystéria na Golgotě je Kristus lidské duši dosažitelný. A její vztah k němu nemusí zůstat jenom neurčitý, temně - citově - mystický; může se stát něčím naprosto konkrétním, co člověk může prožívat hluboce a jasně.

Potom ale začne z takového životního společenství s Kristem proudit do lidské duše to, co by měla vědět o své vlastní nadmyslové bytosti. Zjevení víry je pak třeba pociťovat tak, že se do něho ustavičně vlévá zkušenost z jejího prožívání Krista. Její život se bude naplňovat Kristem tím, že v Kristu bude pociťovat bytost, která jí dává vědomí její vlastní nadmyslovosti.

Tak budou moci stanout vedle sebe: zážitek Michaela a zážitek Krista. Michael člověku umožní, aby ve vztahu k přírodě našel správným způsobem cestu do nadmyslna. Jeho chápání přírody se bude moci postavit vedle zduchovělého chápání světa a chápání člověka jako kosmické bytosti, aniž by se proto prohřešovalo proti smyslovému poznání.

Při správném postoji ke Kristu bude člověk moci obsáhnout v živém styku duše s ním to, co by jinak mohl přijímat leda jako tradiční zjevení víry. Vnitřní svět svých duševních prožitků bude moci prožívat jako prozařovaný duchem a vnější svět přírody zase jako svět duchem nesený.

Kdyby člověk chtěl hledat poznání své vlastní nadmyslové bytosti jinak nežli živým společenstvím s bytostí Kristovou, vyvedlo by ho to ven z jeho vlastní skutečnosti a zavedlo by ho to do skutečnosti ahrimanské. Kristus v sobě nese kosmicky oprávněným způsobem impulzy pro budoucnost lidstva. Spojit se s ním znamená pro lidskou duši, že do sebe přijme kosmicky oprávněné zárodky své vlastní budoucnosti. Jiné bytosti, které v přítomnosti už vykazují konstituci, jaká bude pro lidi oprávněná teprve v budoucnu, náležejí do sféry ahrimanské. Správně se spojit s Kristem znamená vyvarovat se také vlivům ahrimanským.

U osobností, které přísně požadují, aby byla zjevení víry chráněna před vplýváním lidských poznatků, jde o podvědomý strach, že by se člověk po takových cestách

dostal do oblasti ahrimanských vlivů. To je možné chápat. Ale mělo by se *rovněž* chápat, že slouží cti a skutečnému uznání Krista, připisuje-li se zážitkům spjatým s Kristem milostiplné vplývání duchovna do lidské duše.

Tak se mohou v budoucnu doplňovat zážitek Michaela a zážitek Krista; člověk jimi najde správnou cestu svobody mezi luciferským zblouděním do iluzí v myšlení a životě a ahrimanským vábením do budoucích forem, které by uspokojovaly jeho ješitnost, ale nemohou náležet *jeho* současnému lidství.

Propadat luciferským iluzím znamená nechtít dosáhnout plného lidství, nechtít postoupit až do věku svobody, nýbrž chtít se zastavit na příliš raném stupni vývoje - u lidství spjatého ještě s božstvím. Propadnout ahrimanskému vábení znamená nechtít čekat, až pro určitý stupeň lidství nadejde správná kosmická chvíle, nýbrž chtít se tohoto stupně zmocnit předčasně.

Michael - Kristus: to bude v budoucnu stát jako slovo udávající směr na počátku cesty, po níž člověk může dospět v duchu kosmické spravedlnosti mezi mocnostmi luciferskými a ahrimanskými ke svému vesmírnému cíli.

V Goetheanu, 2. listopadu 1924

Další vůdčí myšlenky pro Anthroposofickou společnost, rozesílané z Goetheana (S odkazem na výše uvedené vylíčení cesty člověka k prožitku Michaela a k prožitku Krista)

1. Člověk putuje po své cestě kosmem tak, že mu pohled do světa minulosti může být zkreslován impulzy luciferskými a přemítání o budoucnosti strhováno ke klamným představám ahrimanskými svody.
2. K luciferskému zkreslování zaujme člověk správný postoj, prodchne-li pro poznání i pro život své smýšlení bytostí Michaelovou a Michaelovým posláním.
3. Tím se však člověk uchrání i před ahrimanskými svody, neboť zduchovělá cesta do vnější přírody, podněcovaná Michaelem, vede ke správnému postoji k tendencím ahrimanským, protože člověk tak nachází správné soužití s Kristem.

GA 26